

JÎNDA ZEKİOĞLU
DERVE

Jında Zekioglu: 1987 Haziran'ında İstanbul'da doğdu. Gazeteciliğe lise yıllarında *Hürriyet* gazetesinde başladı. Üniversite eğitimini fotoğraf üzerine aldı. Belgesel fotoğraf alanında çalıştı. Çalışmaları üç kişisel ve ondan fazla karma sergide yer aldı. Gazeteciliğe dergicilik faaliyetini ekledi, ardından İMC TV ile televizyon haberciliği yaptı. Mor Bülten adlı ilk feminist haber bültenini sundu. Nor Radyo'da Medyanın Cinsiyeti programını iki sezon yürüttü. ANF'ye özel dosyalar hazırladı. *Arı Gerçek'e* söyleşiler yaptı. *Gazete Duvar'a* yazıyor.

Derve

© Jında Zekioglu, 2019

© Dipnot Yayınları, 2019

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Dipnot Yayınları'na aittir.

Dipnot Yayınları 325

ISBN: 978-605-2318-51-5

Editör: Emiralı Türkmen

Kapak Resmi: Banafshah Jahangiri

Kapak Tasarım: Duysal Tuncer

Düzeltili: Ümit Özger

Son Okuma: Cemal Salman

1. Baskı: 2020 / Ankara

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti. (Sertifika No: 14999)

Baskı: Sözkese Matbaacılık (Sertifika No: 13268)

İvedik O. S. B. 1518. Sok Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 3952110

Dipnot Yayınları

Selanik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

www.dipnotkitap.com ◆ e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

Jînda Zekioğlu

Derve

Babaannem Revzete ve kızım Zin'e...

Teşekkür

Dışarıdakiler

Gazeteciliğin bu denli biçim değiştirdiği bir döneme denk gelmiş olmamız şansızlık mı, yoksa başka bir sınav mı bilemiyorum. Ancak bu satırları okuyan onlarca meslektaşımın çok daha iyi anlayacağı üzere dik durabilmek bir vasıf artık bu meslekte.

Dik durduğu için cezaevine konulup mahkûm edilen, dik durduğu için şefinden azar işiten, dik durduğu için üstü çizilen, dik durduğu için *dışarıya* itilen tüm meslektaşlarıma teşekkür ediyorum. Gazetecilik onurunu ayaklar altına almayı kabul etmediği için öldürülen tüm meslek büyüklerimi tek tek saygıyla anıyorum. Şüphesiz üzerimde, üzerimizde büyük emekleri var.

Tamamı gerçek bu hikâyenin bir kitaba dönüşmesi yolculuğunda en baştan, en çok çabayı hikâyenin gerçek kahramanları gösterdi. Benim yazmaktan imtina ettiğim, acılarından kıvrandığım anlarda dahi beni yüreklendirdikleri için, tarih yazımına olan katkıları ve cesaretleri için Ruken, Zeliha, Gulê, Meryem, Delal, Roza ve Hêja'ya yürekten teşekkür ederim. Onları korumak için gerçek isimlerini değiştirdim. Verdiğim isimlerle birlikte sizin hafızanızda yaşayacak bu kadınlarla hayatın içinde daima karşılaştığınızı, yanlarından yürüyüp geçtiğinizi unutmayın isterim.

Bu cesur kadınların en yakınları olan tüm aile fertlerine, kızlarına, torunlarına, oğullarına, komşularına; dönemin belediye başkanı Ser-

hat Kadirhan'a ve ekibine; benim için bir şehri, bir bankı, bir çay bahçesini, bir ağaç gölgesini dahi yuvaya dönüştüren, evlerinde misafir eden herkese, güzel kalpli tüm Şırnak halkına teşekkür ederim.

Kitabın deşifreyonunda emek veren, en az benim kadar heyecanlanan arkadaşım Rosida Koyuncu'ya çok teşekkür ederim.

Yazım sürecindeki tüm teknik sorularıma verdiği cevaplar, yaptığı okumalar, gösterdiği sabır, verdiği destek için canım dostum Halil Türkten'e teşekkür ederim.

En şahane insanların çalıştığı yayınevim Dipnot'a, metnin başından sonuna özenle uğraşan sevgili dostum Ümit Özger'e, okumalardaki tecrübesiyle katkıda bulunan İbrahim Yıldız'a, en iyisi için uğraşan editörüm Emirali Türkmen'e teşekkür ederim.

Okumalarda ayrıca destek veren arkadaşlarım Cemal Salman'a, Gökçe Altunay'a, Emine Gülsüm Akbayır'a ve ablam Filiz Bekişoğlu'na çok teşekkür ederim.

Canım şair Gülten Akın'ın şiirlerinden neler öğrendiysem, Aksu Bora'nın feminist okumalarından da bir o kadar dünya hali öğrendim. Yazdığı önsöz ile kitabın kadınları arasında olması en büyük mutluluğum. Çok teşekkür ederim.

Her koşulda yanımda olan anneme, babama, kardeşlerime, tüm aileme; bu uzun süreci her anlamda destekleyen eşim Zana'ya; ailemin en mühim özneleri Şivan'a, Jıyan'a ve Zîn Eleftheria'ya her zaman yanımda oldukları için teşekkür ederim.

Amacım, *dışarıda* bırakılanların varlık gösterme cesaretlerine katkıda bulunmaktı. Umarım *içeridekiler* de bu cesarettten feyz alabilir.

Önsöz

Derve: Kadından Kadına Emanet

Aksu Bora

“Öfke desen değil, aşk desen değil, yalnızlık desen değil, hiçbiri değil ve hepsi birden fıskırıyordu ellerinden, saçının telinden...”

Derve, Kürtçe “dışarı” anlamına geliyormuş. Jinda'nın, kocasının taziyesi sırasında tanıştığı Ruken diyor ki, “Meğer dışarıdaki bizmişiz, o mülteci kampıymış. Büyüdükçe anladık dışarıdakilerden olduğumuzu.”

Şırnaklı bir ailenin üç kuşağından kadınların anlattıkları bir destan elinizdeki. İçerisiyle dışarısı arasındaki sınırın kanla, ölümlle, savaşla, sürgünle çizildiği bir destan. Ruken'in büyüme hikâyesi, bir coğrafyanın kuruluş hikâyesi aynı zamanda. İnsanların, değerlerin, umut ve korkuların, kayıpların, ihanetlerin, direncin coğrafyası. Öyledir destanlar, fiziksel bir mekânda, tarihsel bir zamanda geçerler ama bunları aşan bir gerçeklikleri vardır. İnsanın en derin hakikatlerinden bahsediler.

Hakikatin eğilip büküldüğü, tanınmaz hale geldiği, yalanlarla seyreltiildiği bir çağdayız. Tarih ne ki? Coğrafya ne ki? O zaman, işte yeniden destanlara dönüyoruz. Yeniden öğreniyoruz, değer neymiş, korku neymiş, direnç, ihanet, umut, kayıp... Ölüm neymiş.

Zeliha'nın, Ruken'in, Delal'in, Meryem'in, Roza'nın, Gulê'nin, Hêja'nın yaşadıkları, anlattıkları, Jinda'ya emanet ettikleri hikâyelerden.

Kadınların bir kadına ve onun aracılığıyla bize emanet ettikleri destan, bir sözlü tarih anlatısı gibi de okunabilir. Bir halkın yüzyıllık hikâyesinin “aşağıdan” tanıklığı olarak. Silinmesin, kaybolmasın, bilinsin diye anlatılmış, öyle yazılmış. Çünkü unutulur, kaybolur, silinir, bambaşka şeylere dönüşür yoksa. İnsanların tecrübelerinin büyük ke-limeler, kavramlar, anlatılar içinde nasıl tanınmaz hale gelebildiğini bilmiyor muyuz?

Derve'nin tarihi ve coğrafyayı aşan, sanki zamanın da yerin de öte-sine geçen bir destan oluşunu da buna eklemek gerekir. Derve bir hal-kın yüzyıllık tarihine tanıklık etmenin yanı sıra, dinleyen/okuyan her-kesin kendi hakikatiyle ilişkilenebilmesine, onu kurmasına el veriyor. Böylece canlanıyor, içerisiyle dışarıyı hakkındaki bütün bildiklerimizi, ölüm hakkında, savaş hakkında düşündüklerimizi, hastaneleri, hapis-haneleri, mülteci kamplarını darmadağın ediyor. Öyledir destanlar. Kaybolmazlar, unutulmazlar, onlarla temas etmiş herkesin içinde ya-samaya devam ederler.

Emanet yerini bulur.

*“Dünya durur birden karanlık olur,
Anne evde, baba dağda, çocuk yolda ölür
Üstüne savaşlar kurulan için,
Ölüm yalnızlıktır...”*

Gülten Akın